

Lausunto

30.8.2024

VN/25102/2023
VN/25102/2023-VNK-161

Valtiovarainministeriö

VNK:n lausunto ehdotuksesta valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt valtioneuvoston kanslialta lausuntoa ehdotuksesta valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta, laki elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja laki Ahvenanmaan valtionvirastosta. Lakiehdotukset sisältävät säännökset virastojen organisaatiosta, johtamisesta, tulosohjauksesta ja hallinnon järjestämisestä.

Valtioneuvoston kanslia kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Pääjohtajan ja ylijohtajan ratkaisuvalta

Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin mukaan pääjohtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, jonka viraston virkamies saa viraston, hallinto-osaston tai toimintayksikön työjärjestyksen mukaan ratkaista, lukuun ottamatta 4 §:n 2 momentin 1-5 kohdissa tarkoitetuilla osastoilla ratkaistavia asioita. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan (s. 173) ehdotetun sääntelyn nojalla pääjohtajalla ei olisi niin sanottua yleistä otto-oikeutta. Pääjohtaja ei siten voisi ottaa ratkaistavakseen asioita, jotka on säädetty tässä laissa tai muualla esimerkiksi osastopäällikön ratkaisuvaltaan.

Elinvoimakeskuksia koskevan lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin mukaan keskuksen ylijohtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, jonka keskuksen virkamies saa keskuksen työjärjestyksen mukaan ratkaista. Keskuksen ylijohtaja ei voi kuitenkaan ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu keskuksen 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittuihin tehtäviin. Nämä kyseisessä lainkohdassa mainitut tehtävät ovat: valvoa yleistä etua kalatalousasioissa sekä sille laeissa hoidettavaksi säädetyissä vesitalousasioissa, huolehtia valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista sekä valtion vesistö rakenteista ja edistää maa- ja metsätalouden vesienhallintaa. Lakiehdotuksen perusteluissa (s. 214) on lisäksi mainittu, että ylijohtaja ei voisi ottaa ratkaistavakseen asioita, jotka on säädetty tässä laissa tai muualla toisen virkamiehen ratkaisuvaltaan, eikä asioita, joiden ratkaisuvaltaa EU-lainsäädäntö rajoittaa.

Valtioneuvoston kanslia huomauttaa, että lupa- ja valvontaviraston pääjohtajan sekä elinvoimakeskuksen ylijohtajan päätösvallan otto-oikeutta koskevaa sääntelyä tulisi vielä tarkastella suhteessa valtionhallinnolta vaadittavaan toimintakykyyn normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa. Valtioneuvoston kanslian näkemyksen mukaan ehdotettu sääntely ei asianmukaisesti varmista valtionhallinnon reagointi- ja päätöksentekokykyä häiriötilanteissa ja poik-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

keusoloissa, jos pääjohtajan ja ylijohdajan päätösvallan otto-oikeutta on rajattu ehdotuksen mukaisella tavalla. Erityisen ongelmalliselta vaikuttaa Lupa- ja valvontaviraston pääjohtajan päätösvallan otto-oikeuden ehdotettu rajaus.

Muut huomiot

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa (s. 231) todetaan, että viraston perustaminen aiheuttaisi muutoksia valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 3 §:n 15 kohtaan, 11 §:n 3 momenttiin ja 17 §:n 12 kohtaan. Valtioneuvoston kanslia pitää hyvänä, että muutostarpeet valtioneuvoston ohjesääntöön on tunnistettu jo valmistelun tässä vaiheessa. Valtioneuvoston kanslia muistuttaa, että ohjesääntöön liittyvien muutosten valmistelun käynnistämiseksi on hyvä olla yhteydessä valtioneuvoston kanslian valtioneuvostoasiainyksikköön hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa, jotta muutokset saadaan voimaan samanaikaisesti lain voimaantulon kanssa.

Elinvoimakeskuksia koskevan lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan ”Työ- ja elinkeinoministeriö laatii strategia-asiakirjan yhdessä 6 §:n 2 momentissa mainittujen ministeriöiden ja siinä tarkoitettujen keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinvoimakeskusten, kehittämis- ja hallintokeskusten ja tarvittavin osin maakuntien liittojen kanssa. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian *valtioneuvosto*.” Valtioneuvoston kanslia huomauttaa, että valtioneuvostolle säädettyä ratkaisuvaltaa voi tapauskohtaisesti käyttää valtioneuvoston yleisistunto tai ministeriö (PL 67 §, laki valtioneuvostosta 12 §). Mikäli asiaa ei ole säädetty yleisistunnon ratkaistavaksi, valtioneuvostolle säädettyä toimivaltaa käyttää asianomainen ministeriö. Ehdotetussa säännöksessä lienee tarkoitettu, että asian ratkaisisi tässä tapauksessa valtioneuvoston yleisistunto. Säännöksen perusteluissa voisi olla selkeyden vuoksi syytä mainita, minkä säännöksen nojalla valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asian tai vaihtoehtoisesti huomioida tämä suoraan säännöksen sanamuodossa.

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Hallitusneuvos

Piritta Sirvio

Jakelu

VM Valtiovarainministeriö

VN/25102/2023-VNK-161

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: